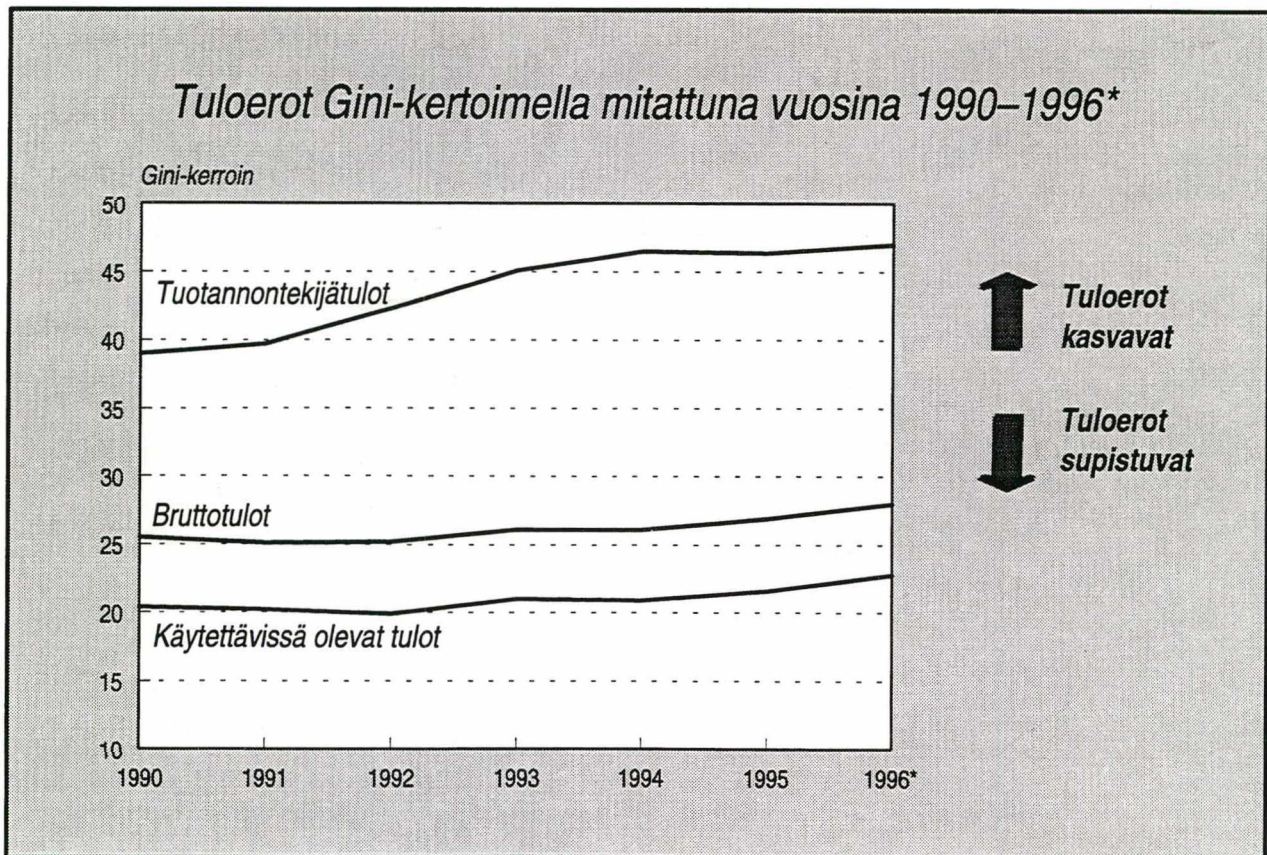

Tulonjaon ennakkotilasto

Alustavia tietoja tulonjaon kehityksestä

1996

Lisätietoja: Veli-Matti Törmälehto ja Johanna Laiho
Vastaava tilastojohtaja: Risto Lehtonen

Mitä suuremman arvon Gini-kerroin saa, sitä epätasaisemmin tulot ovat jakautuneet.

Tulonjaon kehitys vuonna 1996

Ennakkotietoja

Tuloerot kasvoivat vuonna 1996

Ennakkotietojen mukaan kotitalouksien väliset suhteelliset tuloerot muuttuivat epätasaisemmiksi vuonna 1996. Tuloerojen kehitystä kuvataan asetelmassa 1. Vuonna 1996 alimpien tulonsaajakymmenysten tuloosuudet pienenevät, ylimpien tulokymmenysten osuudet kasvoivat ja tulonjaon epätasaisuutta mittaavan Gini-kertoimen arvo nousi noin prosenttiyksikön edellisvuoteen verrattuna.¹

Vuosina 1990–1994 tuloerot olivat pysyneet kohtuullisen vakaina vaikeasta taloudellisesta tilanteesta huolimatta. Poikkeuksena oli vuosi 1993, jolloin tuloerot kasvoivat tuolloin toteutetun pääomaverouudistuksen seurauksena. Talouden tilan kohentuminen alkoi näkyä kotitaloussektorin tulokehityksessä vuoden 1995 aikana, jolloin myös tuloerot kasvoivat. Ennakkotietojen mukaan vuoden 1996 muutokset tuloeroissa jatkasivat vuonna 1995 alkanutta kehitystä.

Käytettävissä olevien tulojen lisäksi myös palkka-, yrittäjä- ja omaisuustulot eli tuotannontekijätulot sekä bruttotulot (tuotannontekijätulot ja saadut tulonsiirrot) jakautuivat jonkin verran epätasaisemmin kuin vuotta aiemmin (asetelma 2). Työttömyyden seurauksena tuo-

tannontekijätulot olivat jakautuneet vuosi vuodelta epätasaisemmin aina vuoteen 1995 saakka, jolloin tämä kehitys näytti tasaantuvan. Vuonna 1996 tuotannontekijätulot näyttivät jakautuvan kuitenkin jälleen epätasaisemmin kuin vuotta aiemmin.

Tuloerojen kasvun taustalla ovat muutokset kotitalouksien tulorakenteessa ja tulonsiirtojen kohdentumisessa. Kotitalouksien tulorakenteessa tulonsiirtojen merkitys on vähentynyt ja palkka-, yrittäjä- ja omaisuustulojen eli tuotannontekijätulojen merkitys kasvanut (asetelma 3). Vuonna 1990 tuotannontekijätulojen osuus bruttotuloista oli 78,1 prosenttia, kun osuus vuonna 1994 oli enää 67,5 prosenttia. Vuonna 1995 osuus nousi hieman ja ennakkotietojen mukaan näin tapahtui myös vuonna 1996.

Kun saatujen tulonsiirtojen suhteellinen osuus on supistunut ja rakenne muuttunut, on tulonsiirtojen tuloeroja tasaava vaikutus heikentynyt. Tämän osoittaa asetelma 2, jossa tulonsiirtojen tuloeroja tasaava vaikutusta kuvataan Gini-kertoimen muutoksella siirryttäessä tuotannontekijätuloista bruttotuloihin ja edelleen käytettävissä oleviin tuloihin. Ennakkotietojen mukaan

Asetelma 1.

Desiiliryhmien tulo-osuudet ja käytettävissä olevien tulojen Gini-kerroin vuosina 1986–1996*

Desiiliryhmä	Tulo-osuus, %											
	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996*	
I	5,0	4,9	4,9	4,9	5,0	4,9	5,1	5,0	5,1	5,0	4,7	
II	6,7	6,6	6,5	6,5	6,5	6,6	6,7	6,6	6,5	6,5	6,3	
III	7,5	7,5	7,4	7,4	7,4	7,4	7,5	7,3	7,4	7,2	7,1	
IV	8,3	8,3	8,2	8,2	8,1	8,2	8,2	8,0	8,1	8,0	7,9	
V	9,1	9,0	8,9	9,0	8,9	9,0	8,9	8,8	8,8	8,7	8,7	
VI	9,9	9,8	9,8	9,8	9,8	9,8	9,8	9,6	9,6	9,5	9,5	
VII	10,7	10,8	10,7	10,7	10,7	10,7	10,7	10,5	10,4	10,4	10,5	
VIII	11,8	11,9	11,8	11,8	11,8	11,8	11,8	11,6	11,6	11,6	11,7	
IX	13,3	13,4	13,4	13,4	13,5	13,4	13,3	13,3	13,4	13,4	13,6	
X	17,8	17,8	18,4	18,3	18,3	18,3	18,3	19,2	19,2	19,7	20,2	
Yhteensä	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	
Gini-kerroin	20,5	19,9	20,3	20,5	20,4	20,2	19,9	21,0	21,0	21,7	22,8	

¹ Mitä suuremman arvon Gini-kerroin saa, sitä epätasaisemmin ovat tulot jakautuneet. Gini-kertoimen suurin mahdollinen arvo on 1, jolloin suurituloisin tulonsaaja (kotitalous) saisi kaikki tulot. Pienin mahdollinen Gini-kertoimen arvo on 0, jolloin kaikkien tulonsaajien tulot olisivat yhtä suuret. Ks. esim. Hannu Uusitalo, Muuttuva tulonjako. Tilastokeskus, Tutkimuksia 148, Helsinki 1988. Tässä julkaisussa Gini-kertoimien arvot on kerrottu sadalla.

sekä saatujen että maksettujen tulonsiirtojen tuloeroja tasaava vaikutus väheni vuonna 1996. Kokonaisuutena tulonsiirrot tasasivat tuotannontekijätulojen eroja selvästi vähemmän kuin vuotta aiemmin.

Ennakkotietojen mukaan kotitalouksien käytettävissä olevat tulot nousivat vuonna 1996 hieman vähemmän kuin vuotta aiemmin eli 2,9 prosenttia. Kotitalouksia oli yhteensä 2 310 000 eli 20 000 taloutta enemmän kuin vuotta aiemmin. Näin kotitalouksien keskimääräiset käytettävissä olevat tulot nousivat vähemmän kuin tulojen kokonaissumma eli 2 prosenttia. Vuonna 1995 tulojen kokonaissumma kasvoi noin neljä prosenttia ja keskimääräiset tulot 3 prosenttia.

Palkkatulojen kokonaismäärä kasvoi vuonna 1996 noin 5 prosenttia, kun se edellisvuonna oli kasvanut prosenttiyksikön verran enemmän. Maa- ja metsäta-

loudesta saatujen tulojen väheneminen laski yrittäjätulojen kokonaismäärää jonkin verran. Sen sijaan omaisuustulot lisääntyivät selvästi.

Saaduista tulonsiirroista työsuhteeseen perustuvat sosiaaliturvaetuudet, kuten työ- ja yrittäjäeläkkeet, lisääntyivät. Sosiaaliavustuksiksi luokiteltavat tulonsiirrot (perheavustukset, opintotuki, asumistuki) ja yleiset sosiaaliturvaetuudet (mm. kansaneläkkeet) vähenivät. Kokonaisuutena kotitaloudet saivat tulonsiirtoja kuitenkin 1,5 prosenttia enemmän kuin vuotta aiemmin. Bruttotulot kasvoivat hiukan yli 3 prosenttia, joten saatujen tulonsiirtojen osuus bruttotuloista laski. Veroja ja veronluonteisia maksuja kotitaloudet maksoivat 3,8 prosenttia enemmän kuin vuonna 1995. Kotitalouksien keskimääräinen verorasitus kohosi hieman edellisvuodesta.

Asetelma 2.

Gini-kertoimet kulutusyksikköä kohti laskettujen tuotannontekijätulojen, bruttotulojen ja käytettävissä olevien tulojen mukaan vuosina 1990 ja 1994–1996*

Tulokäsité	Gini-kerroin			
	1990	1994	1995	1996*
Tuotannontekijätulot	39,0	46,6	46,4	47,0
Bruttotulot	25,5	26,2	26,9	28,0
Käytettävissä olevat tulot	20,4	21,0	21,7	22,8
Tulonsiirtojen tuloeroja tasaava vaikutus	Muutos-%			
	1990	1994	1995	1996*
(1) Saadut tulonsiirrot	34,8	43,7	42,0	40,4
(2) Maksetut tulonsiirrot	20,1	20,0	19,3	18,6
(3) Yhteisvaikutus	47,8	55,0	53,2	51,5

Asetelma 3.

Kotitalouksien tulojen rakenne vuosina 1990 ja 1994–1996*

Tulokäsité	Osuus bruttotuloista, %			
	1990	1994	1995	1996*
Palkkatulot	65,0	52,6	53,3	54,3
Yrittäjätulot	7,8	7,0	6,9	6,2
Ansiotulot	72,9	59,6	60,2	60,6
Omaisuustulot	5,2	7,9	8,4	8,5
Tuotannontekijätulot	78,1	67,5	68,6	69,1
Saadut tulonsiirrot	21,9	32,5	31,4	30,9
Bruttotulot	100,0	100,0	100,0	100,0
Maksetut tulonsiirrot	-24,9	-26,5	-27,0	-27,1

Ansiotulot koostuvat kotitalouksien palkka- ja yrittäjätuloista. Kun ansiotuloihin lisätään omaisuustulot, saadaan tuotannontekijätulot. Bruttotulot muodostuvat tuotannontekijätuloista ja kotitalouksien saamista tulonsiirroista (eläkkeet, työttömyyskorvaukset, lapsilisät jne.).

Pienituloisten määrä lisääntyi

Asetelmassa 4 kuvataan tulojakauman alapäässä olevien kotitalouksien suhteellisen aseman muutosta vuonna 1996. Kotitalous on määritelty pienituloiseksi, jos sen yhteenlasketut vuosittaiset käytettävissä olevat tulot kulutusyksikköä kohti laskettuna ovat alle puolet kaikkien kotitalouksien mediaanitulosta. Tätä mittaria kutsutaan myös suhteelliseksi köyhyysmitaksi ja pienituloisten osuutta kaikista kotitalouksista suhteelliseksi köyhyysasteeksi.

1990-luvulla pienituloisten osuus on vaihdellut 3–4 % välillä, joten näin tarkasteltuna suhteellinen köyhyys ei ole juuri lisääntynyt. Talouden elpymisen myötä tapahtunut suhteellisten tuloerojen kasvu ja mediaanitulon nousu näkyvät kuitenkin pienituloisten osuuden nousuna vuosina 1995 ja 1996. Vuonna 1996 pienituloisiksi luokiteltavia kotitalouksia oli noin 91 000 eli

20 000 kotitaloutta enemmän kuin vuotta aiemmin. Henkilöitä näissä kotitalouksissa asui noin 156 000.

On huomattava, että mediaanitulon muutos muuttaa suhteellista köyhyysrajaa ja siten kaikkien kotitalouksien tulotason muutos yleensä vaikuttaa myös pienituloisten määrään. Kyseessä on siis suhteellinen köyhyysmittari, joka ei anna informaatiota absoluuttisesta köyhyydestä. Ennakkotietojen mukaan kotitalouksien käytettävissä olevan tulon mediaani oli vuonna 1996 reaalisesti edelleen alhaisempi kuin vuonna 1990.

Asetelmassa 4 on esitetty vertailutietona myös STAKESin tilastotieto toimeentulotukea saaneiden kotitalouksien määrästä. Vuosikymmenen alusta lukien rajusti noussut toimeentulotukea saaneiden kotitalouksien määrä nousi hieman myös vuonna 1996.

Asetelma 4.
Pienituloisiksi luokiteltujen lukumäärät sekä toimeentulotukea saaneet vuosina 1990 ja 1994–1996*

Vuosi	Pienituloiset/köyhät Köyhyysraja puolet kunkin vuoden mediaanitulosta			Toimeentulotukea saaneet ¹	
	Kotitalouksia	Osuus kotitalouksista, %	Henkilöitä	Kotitalouksia	Henkilöitä
1990	71 300	3,3	123 800	182 000	314 000
1994	65 600	2,9	117 100	329 000	577 000
1995	73 100	3,2	123 900	339 000	584 000
1996*	91 000	3,9	155 700	349 600	609 700

¹ Lähde: STAKES. STAKESin kotitalouskäsite eroaa tulonjakotilaston käsitteestä. Esimerkiksi 18 vuotta täyttänyt muodostaa oman kotitalouden, vaikka asuisikin vanhempiensa luona.

Nuorten tulokehitys paras, lapsiperheiden heikoin

Asetelmassa 5 on esitetty ennakkotietoja tulojen muutoksista kotitalouden elinvaiheen mukaan. Rakenteellisten muutosten vaikutusta on eliminoitu laskemalla keskitulojen muutokset tulonjakotilaston paneeliasetelmaa hyödyntämällä, jolloin tarkastelussa ovat mukana vain ne kotitaloudet, joiden elinvaihe on pysynyt samana kumpanakin vuonna.

1990-luvun laman aikana vanhustalouksien suhteellinen asema parani ja nuorten heikkeni. Syy tähän oli lähinnä eri ikäisten kotitalouksien erilaisessa tulorakenteessa. Talouden elpymisen myötä nuorten suhteellinen tulotaso vanhustalouksiin nähden nousi vuonna 1995. Ennakkotietojen mukaan näin tapahtui myös vuonna 1996.

Asetelman 5 mukaan nuorten, viitehenkilön iän mukaan alle 35-vuotiaiden, kotitalouksien tulokehitys oli

paras vuonna 1996. Hyvä tulokehitys aiheutuu palkka-, yrittäjä- ja omaisuustulojen eli tuotannontekijätulojen lisääntymisestä. Heikoin tulokehitys oli ikääntyneillä, yli 54-vuotiailla kotitalouksilla. Kaikkien ryhmien tulokehitys yli 54-vuotiaita lapsettomia pareja lukuunottamatta oli kuitenkin positiivista.

Tulokehitys on ollut heikkoa myös sellaisilla lapsiperheillä, joilla on nuoria lapsia. Jos kotitaloudessa oli vain alle 7-vuotiaita lapsia, kotitalouden käytettävissä olevat tulot laskivat hieman. Heikko tulokehitys on seurausta tulonsiirtojen vähenemisestä. Vuoden 1996 alussa leikattiin tiettyjä perheavustuksia, kuten esimerkiksi lasten kotihoidon tukea. Myös lapsilisiin kohdistuneet leikkaukset vaikuttivat lapsiperheiden vuoden 1996 tulokehitykseen.

Asetelma 5.

Kotitalouksien kulutusyksikköä kohti laskettujen tulojen muutos elinvaiheen mukaan vuosina 1995–1996*. Tulomuutokset on laskettu paneeliasetelmasta niiden kotitalouksien tuloista, joiden elinvaihe on pysynyt samana kumpanakin vuonna.

Kotitalouden elinvaihe	Tulojen muutos, %		
	Tuotannontekijätulot/ OECD-kulutusyksikkö	Bruttotulot/ OECD-kulutusyksikkö	Käytettävissä olevat tulot/ OECD-kulutusyksikkö
Yhden hengen taloudet, ikä:			
– 34 vuotta	16,8	12,4	10,1
35 – 54 vuotta	5,5	4,3	4,8
55 vuotta –	–0,2	3,2	3,2
Yksinhoitajataloudet	2,6	0,9	1,0
Lapsettomat parit, viitehenkilön ikä:			
– 34 vuotta	15,0	10,6	9,0
35 – 54 vuotta	3,8	2,4	2,0
55 vuotta –	–9,3	–1,0	–0,8
Parit, joilla lapsia:			
Kaikki lapset alle 7-vuotiaita	8,6	0,2	–0,9
Nuorin lapsi alle 7-vuotias	7,9	3,6	2,4
Nuorin lapsi 7 – 12-vuotias	7,2	6,8	6,1
Nuorin lapsi 13 – 17-vuotias	0,9	2,2	2,3
Muut kotitaloudet	2,2	2,9	2,7
Kaikki kotitaloudet	4,9	3,4	3,0

Tuotannontekijätulot koostuvat kotitalouksien saamista palkka-, yrittäjä- ja omaisuustuloista. Kun tuotannontekijätuloihin lisätään kotitalouksien saamat tulonsiirrot (eläkkeet, työttömyyskorvaukset, lapsilisät jne.), saadaan bruttotulot. Kun bruttotuloista vähennetään maksetut välittömät verot ja vakuutetun sosiaaliturvamaksut sekä muut maksetut tulonsiirrot, saadaan käytettävissä olevat tulot.

Tulokehitys sosioekonomisen aseman mukaan

Asetelmassa 6 on esitetty ennakkotietoja keskitulojen muutoksista vuoteen 1995 verrattuna kotitalouden viitehenkilön sosioekonomisen aseman mukaan. Tulomuutokset on laskettu paneeliasetelmalle ja koko aineistolle. Paneeliasetelmassa ovat mukana vain ne kotitaloudet, joiden sosioekonominen ryhmä oli sama vuosina 1995 ja 1996.

Paneeliasetelmasta havaitaan, että palkansaajien ja yrittäjien eli ammatissa toimivien käytettävissä olevien tulojen kehitys on ollut parempaa kuin ammatissa toimimattomien talouksien, erityisesti eläkeläisten ja työttömien. Palkansaajista heikoin tulokehitys on ollut työntekijöillä. Yrittäjien, ylempien toimihenkilöiden ja työntekijöiden osalta erot paneeli- ja poikkileikkausasetelmissa kertovat, että ryhmiin on vuonna 1996

tullut kotitalouksia, joiden tulot ovat ryhmän keskimääräistä tulotasoa alhaisemmat.

Ammatissa toimimattomista eläkeläistalouksien tulokehitys on ollut heikkoa, kun tuloja tarkastellaan paneeliasetelmassa. Poikkileikkausasetelma kertoo, että eläkkeelle siirtyneiden tulotaso on parempi kuin ryhmässä aiemmin olleiden. Tämä on seurausta eläkkeelle siirtyneiden kohorttien paremmista työeläkekertymistä. Erityisesti eläkeläistalouksien tulokehitystä tarkasteltaessa paneeli- ja poikkileikkauksien tulkinta on syytä pitää mielessä. Muut ammatissa toimimattomat -ryhmän paneeliasetelmasta havaittava hyvä tulokehitys aiheutui lähinnä tuotannontekijätulojen noususta. Suurin osa tästä ryhmästä koostuu opiskelijatalouksista.

Asetelma 6.
Tulomuutokset sosioekonomisen ryhmän mukaan vuonna 1996*, %
Tulokäsitem: käytettävissä olevat tulot OECD-kulutussyksikköä kohti

Kotitalouden sosioekonominen ryhmä	Paneeliasetelma	Koko aineisto
	Sosioekonominen ryhmä pysynyt samana ¹	Poikkileikkaus ²
Yrittäjät	3,7	0,1
Maatalousyrittäjät	2,0	2,4
Muut yrittäjät	5,0	-1,6
Palkansaajat	4,1	3,8
Ylemmät toimihenkilöt	5,1	3,7
Alemmat toimihenkilöt	4,2	4,2
Työntekijät	3,2	2,1
Ammatissa toimimattomat	1,6	2,6
Eläkeläiset	1,4	4,3
Työttömät	1,8	2,1
Muut ammatissa toimimattomat	4,7	-6,1

1 Muutos laskettu tulojaon 1995-96 paneelista niiden kotitalouksien tuloista, joiden sosioekonominen ryhmä on pysynyt samana vuosina 1995 ja 1996. Tällä on pyritty eliminoimaan ns. rakenteellisten tekijöiden vaikutusta pois.

2 Laskettu tulojaon koko aineistosta eli poikkileikkausaineistosta. Tämä asetelma kuvaa keskitulon muutosta kahtena peräkkäisenä vuotena. Kahden poikkileikkauksen vertailu sisältää sekä tuloissa että talouksien rakenteessa tapahtuneet muutokset.

Palkansaajien keskimääräiset palkkatulot 147 400 mk

Ennakkotietojen mukaan Suomessa oli vuonna 1996 noin 1 206 300 ympäri vuoden kokopäiväisesti työskennellyttä palkansaajaa. Heistä miehiä oli noin 643 800 ja naisia noin 562 500. Vuoteen 1995 verrattuna kokopäivätoimisten palkansaajien lukumäärä on kasvanut 0,4 prosenttia. Sukupuolen mukaan kehitys poikkeaa siten, että ympäri vuoden kokopäiväisesti työskennelleiden miespalkansaajien määrä on kasvanut 3,0 prosenttia samaan aikaan, kun naispalkansaajien määrä on laskenut 2,3 prosenttia.

Kokopäiväisten palkansaajien keskimääräinen vuosipalkka oli 147 400 mk vuonna 1996, joka oli 4,5 prosenttia enemmän kuin vuotta aiemmin. Miehet saivat palkkatuloja keskimäärin 163 700 mk ja naiset 128 600 mk. Miesten vuosipalkat olivat vuonna 1996 nimellisesti 2,8 prosenttia korkeammat kuin edellisenä vuotena. Naispalkansaajien vuosipalkat kasvoivat enemmän kuin miesten eli 6 prosenttia. Koko vuoden

kokopäiväisesti työskennelleiden palkansaajien sukupuolten väliset palkkaerot siis supistuivat.

Asetelmasta 7 voidaan havaita, että sukupuolten väliset palkkaerot mitattuna keskimääräisillä vuosipalkkoilla supistuivat taloudellisen nousun vuosina 1980-luvulla aina vuoteen 1992 saakka. Vuosina 1991 ja 1992 palkkaerojen supistuminen oli vielä varsin selvää. Vuonna 1993 palkkaerojen kehitys kääntyi kasvuun ja vuonna 1994 ne kasvoivat edelleen. Vuonna 1995 sukupuolten väliset palkkaerot alkoivat supistua uudelleen. Tämä kehitys jatkui edelleen vuonna 1996, jolloin ympäri vuoden kokopäiväisesti työskennelleiden naispalkansaajien vuosipalkka oli 78,5 prosenttia miespalkansaajien vuosipalkasta.

Asetelmassa 8 on esitetty ympäri vuoden kokopäivätyössä olleiden palkansaajien desiilien tulo-osuudet sukupuolen mukaan vuosina 1990 ja 1993–1996. Tarkasteltaessa palkkaeroja sukupuolen mukaan nähdään,

Asetelma 7.
Naisten vuosipalkat miesten vuosipalkoista vuosina 1990–1996*, %
Kokopäivätyö, 12 kk

	Kokopäivätoimiset palkansaajat						
	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996*
Palkkasuhde	74,6	75,3	76,7	75,8	74,6	76,2	78,5

Asetelma 8.
Kokopäiväisten palkansaajien tulo-osuudet desiiliryhmittäin sekä Gini-kertoimen arvot vuosina 1990 ja 1993–1996*

Desiili	Tulo-osuudet, %														
	Yhteensä					Miehet					Naiset				
	1990	1993	1994	1995	1996*	1990	1993	1994	1995	1996*	1990	1993	1994	1995	1996*
I	5,1	5,7	5,7	5,6	5,7	5,1	5,5	5,3	5,4	5,4	5,9	6,3	6,5	6,2	6,2
II	6,4	6,7	6,7	6,8	6,7	6,4	6,6	6,5	6,6	6,6	7,1	7,4	7,5	7,3	7,3
III	7,2	7,3	7,3	7,3	7,3	7,2	7,3	7,2	7,2	7,2	7,8	7,9	8,0	7,9	7,9
IV	7,9	7,9	7,9	7,9	7,9	7,9	7,9	7,8	8,0	7,9	8,3	8,4	8,4	8,4	8,3
V	8,5	8,5	8,5	8,5	8,5	8,5	8,6	8,6	8,6	8,6	8,9	8,9	8,9	8,9	8,8
VI	9,3	9,3	9,2	9,3	9,3	9,3	9,3	9,3	9,3	9,3	9,5	9,5	9,5	9,5	9,4
VII	10,1	10,2	10,2	10,2	10,2	10,1	10,1	10,2	10,2	10,2	10,2	10,2	10,2	10,2	10,1
VIII	11,3	11,3	11,3	11,4	11,4	11,3	11,3	11,4	11,4	11,5	11,3	11,2	11,2	11,3	11,2
IX	13,5	13,2	13,3	13,3	13,3	13,5	13,3	13,5	13,3	13,3	12,9	12,7	12,6	12,8	12,8
X	20,7	19,8	20,0	19,7	19,7	20,7	20,2	20,3	19,9	19,9	18,0	17,5	17,2	17,5	17,8
Yhteensä	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Gini-kerroin	22,1	20,6	21,0	20,7	20,7	22,6	21,3	21,9	21,3	21,4	17,9	16,5	16,0	16,8	17,2

että kokopäivätoimisten naispalkansaajien palkkaerot ovat supistuneet 1990-luvulla aina vuoteen 1994 asti. Vuonna 1995 naisten palkkaerot kääntyivät kasvuun. Tämä kehitys jatkui edelleen vuonna 1996, jolloin naisten palkkaerot lisääntyivät hieman edellisestä vuodesta. Miespalkansaajien väliset palkkaerot ovat supistuneet vuodesta 1990 lähtien. Ainoastaan vuonna 1994 miesten palkkaerojen kehitys poikkesi 1990-luvulla esiintyneen

kehityksen suunnasta. Vuonna 1996 miespalkansaajien palkkatuloerot eivät muuttuneet merkittävästi

Asetelmassa 9 on esitetty vuosipalkkojen nimellisiä muutoksia ympäri vuoden kokopäivätyössä olleiden palkansaajien toimialan mukaan jaoteltuna. Taulukossa 2 esitettävät toimialoittaiset vuosipalkkojen muutokset osoittavat, että heikoin palkkakehitys oli rakentamisen palkansaajilla. Muuten toimialojen välisessä palkkakehityksen tarkastelussa ei ollut suuria eroja.

Asetelma 9.
Kokopäiväisten palkansaajien vuosipalkat toimialan mukaan vuonna 1996*

Toimiala	Henkilöitä		Vuosipalkka 1 000 mk	Vuosipalkan muutos 1995–1996*, %	
	Otos	Perusjoukko 1 000 kpl		Poikkileikkäus	Paneeli
Maa- ja metsätalous	106	19,5	114,9	3,3	4,2
Puu- ja paperiteollisuus	266	56,6	168,2	6,7	4,4
Kone- ja metalliteollisuus	657	134,1	151,5	1,6	5,4
Muu teollisuus	621	119,2	150,8	9,1	4,4
Energia- ja vesihuolto	98	20,2	162,6	5,9	4,0
Rakentaminen	241	48,2	136,2	-0,6	2,2
Kauppa, majoitus- ja ravitsemistoiminta	696	149,8	135,1	0,4	4,8
Kuljetus ja tietoliikenne	463	105,2	152,0	7,6	3,2
Rahoitus ja vakuutustoiminta	227	39,6	163,2	5,7	5,9
Muu yksityistä palveleva toiminta	497	98,5	154,6	7,3	5,3
Koulutus ja tutkimus	611	105,3	162,1	3,0	5,0
Julkinen hallinto ja maanpuolustus	451	84,0	148,1	3,6	4,9
Terveys- ja sosiaalipalvelut	1 013	183,7	130,1	6,2	4,8
Muut toimialat	215	42,6	154,1	4,0	4,8
Yhteensä	6 162	1 206,3	147,4	4,5	4,6

Ennakkotilaston laadinnan perusteista ja käsitteistä

Julkaisun tiedot perustuvat vuoden 1996 tulonjakotilaston ennakkolliseen aineistoon. Tulonjakotilasto perustuu paneeliotokseen, jossa sama kotitalous on mukana tutkimuksessa kahtena vuotena peräkkäin. Noin puolet tulonjaon kokonaisotoksesta vaihtuu vuosittain. Otoksiko vuonna 1996 oli kokonaisuudessaan 9 349 kotitaloutta (netto). Tämän julkaisun ns. paneeliasetelmissa on mukana 3 940 kotitaloutta.

Tulotiedot on kerätty pääasiassa hallinnollisista rekistereistä. Näistä tärkeimpiä ovat verohallituksen henkilöverotuksen tietokanta ja Kelan etuustiedot. Ennakkotilastoa laadittaessa on jouduttu käyttämään osittain ennakkollisia verotietoja.

Vuoden 1996 ennakkotilastossa tietoja vertaillaan tulonjakotilaston vuoden 1995 lopullisiin tietoihin. Aiempina vuosina ennakkotilaston lukuja on verrattu edellisen vuoden ennakkollisiin lukuihin. Tulomuutoksia kotitalouden viitehenkilön elinvaiheen ja sosioekonomisen aseman mukaan tarkasteltaessa vuoden 1995 tulokäsite on tehty vertailukelpoiseksi vuoden 1996 ennakkotietojen kanssa. Kotitalouden viitehenkilöksi valitaan yleensä se kotitalouden jäsen, jonka henkilökohtaiset tulot ovat suurimmat.

Tulokäsitteinä on käytetty tuotannontekijätuloja, bruttotuloja ja käytettävissä olevia tuloja. Tuotannontekijätulot muodostuvat palkka-, yrittäjä- ja omaisuustuloista. Kun tuotannontekijätuloihin lisätään saadut tulonsiirrot saadaan bruttotulot. Kun bruttotuloista vä-

hennetään maksetut verot ja veronluontoiset maksut päästään käytettävissä oleviin tuloihin.

Palkansaajia kuvaavassa osassa käytetty vuosipalkka-käsite sisältää palkansaajan saamat luontoisedut, lomarahat sekä erilaiset yksilölliset palkkiot ja ylityökorvaukset. Lisäksi vuosipalkkaan sisältyvät palkkatulot mahdollisista sivutoimista. Kokopäiväisiksi palkansaajiksi luokitellaan henkilöt, jotka ovat haastattelussa ilmoittaneet työskennelleensä kokopäiväisinä palkansaajina 12 kuukautta vuonna 1996.

Koska tulonjakotilasto perustuu otokseen, sen tuloksiin sisältyy satunnaisvaihtelua. Tästä syystä tulokset voivat olla epävarmoja etenkin ryhmissä, joihin on tullut vain vähän havaintoja. Mikäli ryhmään on otoksessa tullut alle 30 havaintoa, tietoja ei julkaista.

Tässä julkaisussa tulokehitystä on arvioitu laskeamalla keskimääräisten tulojen muutokset poikkileikkausasetelmassa ja paneeliasetelmassa. Tavanomaisessa poikkileikkaustarkastelussa rakennemuutokset vaikeuttavat tulokehityksen arviointia. Tulonjakotilastossa samoilta kotitalouksilta kerätään tietoa kahdelta peräkkäiseltä vuodelta, jolloin tätä ns. paneeliasetelmaa hyödyntämällä on mahdollista tarkastella sellaisten kotitalouksien tulokehitystä, joiden elinvaihe tai sosioekonominen asema on säilynyt muuttumattomana kahden peräkkäisen vuoden välillä. Paneeliasetelman tavoitteena on eliminoida rakennemuutosten vaikutusta keskiarvolukujen avulla kuvattuun tulokehitykseen.

KOTITALOUKSIEN VARALLISUUS, TULOT JA VELAT

Suomalaisten varat ja velat

Raportissa esitetään perustuloksia vuonna 1994 tehdystä varallisuustutkimuksesta. Tutkimuksessa selvitettiin kotitalouksien varallisuutta, tuloja ja velkoja sekä näiden jakautumista eri väestöryhmissä. Tietoja verrataan vuonna 1988 tehtyyn tutkimukseen.

Tutkimusaineisto kerättiin haastattelemalla 5 200 kotitaloutta. Heiltä saatiin tietoja reaaliarallisuudesta, kuten asunnoista, vapaa-ajanasunnoista, autoista ja muista kuluvälineistä. Myös talletuksista, arvopaperisijoituksista ja vakuutussäästöistä sekä veloista saatiin tietoja.

Tutkimusraportin on kirjoittanut Markku Säylä.

SUOMALAISTEN ELINOLOT JA ELÄMISEN LAATU

Hyvinvointikatsaus

Neljännesvuosittain ilmestyvä aikakauslehti, jossa kuvataan ja analysoidaan suomalaisten elinoloja ja elämisen laatua empiirisen tilasto- ja tutkimusaineiston pohjalta.

Varallisuustutkimuksen tuloksia on julkaistu Hyvinvointikatsauksen numeroissa:
1/96 • Tasan vai ei: varat, tulot, työt, tuet, tehot? ja *1/97 • Rikkaudet.*

Tulonjakoa käsitteleviä artikkeleita on julkaistu Hyvinvointikatsauksen numeroissa:
1/96 • Tasan vai ei: varat, tulot, työt, tuet, tehot?, *2/96 • Nautintojen ihanuus ja kataluus*, *1/97 • Rikkaudet* ja *3/97 • Kansalaiset?*

Vuoden 1998 teemat ovat: *1/98 • Kaupungin elämää*, *2/98 • Liikettä ja rientoja*, *3/98 • Puukko ja puntari*, *4/98 • Nuorten kuviot*. Lisäksi syksyllä -98 ilmestyy erikoisnumero: *Hyvä, paha kulutus.*

SVT Suomen virallinen tilasto
Finlands officiella statistik
Official Statistics of Finland

Tulot ja kulutus 1998:6
Inkomst och konsumtion
Income and Consumption

Lisätietoja:

Veli-Matti Törmälehto (09) 1734 3680
Johanna Laiho (09) 1734 3408